

Міністерство освіти України Штаб цивільної оборони України

**Затверджено наказом міністра освіти України та
наказом начальника Штабу — заступника
начальника Цивільної оборони України
від 19.05.95 №143/179**

**Ухвалено Головним управлінням загальної
середньої освіти Міністерства освіти України і
Управлінням підготовки сил ЦО Штабу
Цивільної оборони України**

ПОЛОЖЕННЯ про підготовку і проведення “Дня цивільної оборони” в загальноосвітній школі (ПТУ)

Затверджено Наказом Міністра освіти України та Наказом Начальника Штабу - Заступника Начальника Цивільної оборони України від 19 травня 1995 року № 143/179

ВСТУП

З метою запобігання виникнення надзвичайних ситуацій техногенного походження, зменшення збитків і витрат у разі стихійного лиха, аварій, катастроф, вибухів і великих пожеж Законом України «Про Цивільну оборону України» передбачена підготовка і перепідготовка керівного складу з цивільної оборони та навчання населення вмінню застосовувати засоби індивідуального захисту і діяти в надзвичайних ситуаціях.

Зокрема, програма комплексних навчальних занять «Охорона життя і здоров'я учнів» включає підготовку учнів загальноосвітніх шкіл з цивільної оборони.

Підсумком цієї підготовки школярів за навчальний рік є проведення «Дня цивільної оборони». Практична спрямованість заходів, що проводяться протягом «Дня цивільної оборони», повинна носити характер змагань, викликати певний інтерес учнів, спонукати їх до поглиблення знань з цивільної оборони та здобуття практичних навичок захисту від наслідків надзвичайних ситуацій.

Мета та завдання «Дня цивільної оборони»:

- вироблення в учнів умінь, навичок грамотно і чітко діяти в різних надзвичайних ситуаціях для захисту свого здоров'я та життя;
- виховання впевненості в ефективності заходів, що проводить цивільна оборона;
- формування і розвиток в учнів високих морально-психологічних якостей: мужності, відваги, витримки, ініціативи та кмітливості, взаємної виручки, постійної готовності виконати завдання цивільної оборони;
- вдосконалювати теоретичні знання та практичні навички учнів та педагогічного колективу у захисті від наслідків надзвичайних ситуацій;

- визначити готовність структурних ланок ЦО (охорона громадського порядку, обслуговування сховищ і ПРУ, протипожежна, санітарна діяльність) до виконання завдань за своїм призначенням;

- організувати масову здачу нормативів з цивільної оборони;

- пропагувати передовий досвід організації та здійснення навчального процесу з ЦО та методичну майстерність учителів, що викладають цей предмет;

- практично перевірити вміння, учнів користуватися засобами індивідуального захисту, виготовляти найпростіші засоби захисту органів дихання, надавати першу медичну допомогу;

- навчати керівний та командно-начальницький склад організації і проведенню заходів цивільної оборони в школі.

До керівного складу прийнято включати начальника ЦО школи, його заступників, начальника штабу ЦО та його помічників. До командно-начальницького складу відносяться командири формувань ЦО.

ПІДГОТОВКА «ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ» В ШКОЛІ

Успіх проведення «Дня цивільної оборони» великою мірою залежить від його завчасної підготовки, чіткого керівництва та правильного визначення складу учасників.

Організоване та змістовне проведення «Дня цивільної оборони» неможливе без ретельного і продуманого планування всього комплексу заходів. Всі необхідні документи розробляються під керівництвом директора школи.

Перш за все видається наказ начальника ЦО - директора школи з підготовки і проведення «Дня цивільної оборони»

Наступним важливим документом є «План підготовки і проведення «Дня цивільної оборони» в школі». Він розробляється із залученням спеціальної групи під керівництвом директора

На підготовку «Дня цивільної оборони» треба відводити не менше 2-х місяців. В період підготовки штабом ЦО і керівництвом школи активізується пропаганда ЦО через усні виступи, стіннівки, радіовузол, демонстрацію науково-популярних та хронікально-документальних фільмів з цієї тематики, оновлюють наочну агітацію, обладнують тематичну виставку. Крім того, в цей період проводиться цілеспрямована робота для підвищення якості підготовки постійного складу, вдосконалюється навчання учнів з ЦО, готуються структурні ланки ЦО та інтенсивно проводяться заняття, тренування та змагання, здача нормативів з програм ЦО для учнів.

Під час підготовки всіх учнів доцільно розділяти на 3 вікові групи (2-4, 5-9, 10-11 кл.) і своєчасно довести до них перелік заходів, в яких вони беруть участь, їх зміст та місце і час проведення.

Рішенням директора школи призначаються класи із другої вікової групи, які здійснюють екскурсію на закріпленій об'єкт народного господарства.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ «ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ» В ШКОЛІ

Час проведення «Дня цивільної оборони» визначається наказом директора школи, як правило, в період з 20 квітня по 15 травня, або інший зручний для школи час, коли завершується вивчення шкільних програм з ЦО і проведені основні заходи ЦО за рік.

З метою інтенсифікації заходів ЦО в день проведення «Дня цивільної оборони» необхідно заздалегідь передбачити його в розкладах уроків і спланувати на цей день максимально можливу кількість уроків з ЦО (за рахунок концентрації часу на заняття по охороні життя і здоров'я дітей).

В програму на «День цивільної оборони» включаються, як правило, такі заходи:

- урочисте відкриття;
- огляд структурних ланок ЦО і організація їх дій за призначенням;
- відкриті уроки з ЦО в 2, 6, 7 кл. і медико-санітарної підготовки в 10-х класах;
- планові тренування з учнями 2, 3, 4, 5, 8, 9 класів;
- вікторини і змагання з ЦО;
- здача нормативів, які рекомендуються шкільними програмами з ЦО;
- проведення комбінованих естафет з нормативів ЦО;
- зустрічі з представниками штабів, курсів ЦО;
- огляди-конкурси на кращу наочну агітацію з тематики ЦО та військово-патріотичного виховання, класних стінних газет;
- показ фільмів з цивільної оборони;
- широка інформація по шкільному радіо, а також радіопередачі на теми військово-патріотичного виховання і цивільної оборони;
- проведення підсумків «Дня цивільної оборони».

Виходячи з місцевих умов та можливостей, школи можуть проводити і інші заходи.

При складенні «Плану підготовки і проведення «Дня цивільної оборони» в школі» необхідно чітко визначити час та місце проведення заходів для кожної із вікових груп, а також відповідальних за проведення заходів, особливу увагу необхідно звернути на виконання вимог техніки безпеки для всіх учасників змагання.

Урочисте відкриття «Дня цивільної оборони» тривалістю 10-20 хв., як правило, проводиться до початку першого уроку. Якщо загально-шкільну лінійку до початку уроків організувати не можливо, то про початок «Дня цивільної оборони» оголошується по шкільному радіо.

У разі проведення лінійки керівник школи оголошує відкриття «Дня цивільної оборони».

Відкриті уроки (або заняття) з цивільної оборони в 2, 6, 7 класах ведуть досвідчені учителі, які пройшли підготовку на курсах цивільної оборони. На уроках можуть бути присутні працівники органів освіти та цивільної оборони.

На цей день розкладом уроків повинно бути передбачено опрацювання підсумкових тем програми.

Планові тренування з учнями 2-х класів проводяться на уроках, передбачених розкладом, а з учнями 3, 4, 5, 8, 9 класів - в позаурочний час.

На цих тренуваннях під керівництвом учителів закінчується відпрацювання нормативів ЦО.

Вікторини з ЦО проводяться з школярами першої вікової групи. Для її організації клас розділяється на команди, призначається журі. Журі оголошує запитання і кількість балів, що за нього присуджуються. Запитання ставляться перед усім класом, а відповідають бажаючі. Журі оцінює відповідь, заносить до протоколу.

Оцінка за відповідь виставляється таким чином: кожне запитання а залежності від його складності заздалегідь оцінюється певною кількістю балів. За вичерпну відповідь нараховується вся сума балів, за відповідь з незначними недоліками - знижується на один бал, за відповідь з суттєвими помилками - на 2 бали, за неправильну відповідь бали не призначаються.

Для наочності та поживлення змагань учасників протокол можна вести на класній дошці.

Потім підводиться загальний підсумок, визначається переможець і організується нагородження.

Здача нормативів та проведення комбінованих естафет проводяться у вигляді змагань, як однієї з найбільш масових форм вдосконалення практичних навичок з цивільної оборони.

Вони проводяться з учнями 2-ї і 3-ї вікових груп.

Критерії оцінок змагань, підведення підсумків та визначення переможців розробляється керівництвом змагань.

Решта заходів, зазначених вище, що проводяться в «День цивільної оборони» (зустрічі з ветеранами, огляди-конкурси, показ кінофільмів, радіопередачі), розробляються і проводяться в залежності від місцевих умов і можливостей кожної школи. «День цивільної оборони» проводиться в чотири етапи. Пропонується один із варіантів проведення «Дня цивільної оборони».

I. ДІЇ НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ «ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ»

(час проведення планових занять)

Після проведення загальної лінійки на першій годині у 2-4, 5-7, 10-11 класах проводяться відкриті уроки з програми «Дня цивільної оборони». У класах, де не вивчається програма, або уже відпрацьовані всі теми, проводяться планові заняття (відповідно до розкладу)». Під час проведення першого уроку у класі для проведення бесід з учнями обсягом 15-20 хвилин можуть бути запрошені представники штабу ЦО. Для проведення таких бесід можна запрошувати і батьків учнів, компетентних з даних питань. Всі інші уроки, крім останнього, проводяться відповідно до розкладу занять. Останній урок також планується з програми «Цивільна оборона».

На перервах між плановими уроками проводяться конкурсні огляди наочної агітації з тематики цивільної оборони (стінгазети, фотомонтажі, листівки, плакати). Все це готується заздалегідь, у підготовчий період. Тематика може бути різноманітна, порушуючи питання:

«Захист людини у надзвичайних ситуаціях», «Дії учнів при можливих аваріях, катастрофах та інших надзвичайних ситуаціях», «Санітарна обробка людей» та інші подібні теми.

При оцінці цього конкурсу ураховуються зміст, висвітлення безпосередньої поведінки людини у надзвичайних ситуаціях, гумор, загадки та ін. Одночасно з

конкурсним оглядом можуть бути розгорнуті виставки дитячої творчості з аналогічної тематики. Це буде додатковим балом до загальної оцінки дій класу.

На цьому етапі «Дня цивільної оборони» урахуються організованість і різноманітність проведених заходів на відкритому уроці, активність учнів у проведенні їх на перервах.

II. ДІЇ ПОСТІЙНОГО СКЛАДУ І УЧНІВ З УВІДНИХ МОЖЛИВОЇ ОБСТАНОВКИ НА ТЕРИТОРІЇ ШКОЛИ ПРИ ВИНИКНЕННІ АВАРІЙ ТА КАТАСТРОФ. ДРУГИЙ ЕТАП «ДНЯ ЦО»

Опрацювання цього етапу починається на останньому уроці у залежності від групи за віком або за рішенням директора школи на будь-якому іншому уроці (після уроків).

Оповіщення по увідній проводиться дзвінковою сигналізацією школи або індивідуальною мовною інформацією.

Перша увідна «Радіаційна обстановка».

а) одержана інформація із штабу ЦО району про можливу загрозу зараження (забруднення) внаслідок аварії на АЕС.

Постійний склад (учителі, технічні працівники школи).

У кабінеті директора збирається керівний склад (адміністрація) школи, здійснюється оповіщення усіх інших робітників та службовців (викладачів). Перевіряється надійність зв'язку із штабом ЦО, районом та сусідніми об'єктами. Директор школи організує чергування на пункті управління (ПУ), контроль і участь у заходах школи (по класах). Розгортається пункт видачі засобів індивідуального захисту. Із викладачів-спеціалістів організується контроль за навколишнім середовищем, залучаючи для цього учнів 10-11 класів.

Учні. У 2-5 класах здійснюється виготовлення найпростіших засобів захисту органів дихання із завчасно підготовленого матеріалу. У 6-9 класах організується робота по герметизації шкільних приміщень. У 10-11 класах одержують майно для господарських робіт та приводять у готовність підвальні приміщення і свою закріплену територію, одержують прилади дозиметричного контролю і підготовлюють їх до робо-1 ти (якщо вони є у школі). В усіх класах проводяться протипожежні заходи (прибирання приміщень), складаються списки для одержання ЗІЗ і проведення імунізації (через медичний пункт школи).

б) початок радіоактивного зараження (забруднення) з підвищенням рівня радіації більш ніж 30 мкр/год.

Постійний склад. Збір обслуги ПУ і постановка завдань. Решта викладачів розходяться у класи і проводять роз'яснювальну роботу серед учнів.

Учні. Оповіщаються через шкільний радіовузол, доводиться обстановка і пояснюються правила поведінки в умовах можливого зараження - інформація може бути доведена індивідуально до кожного посадовими особами ЦО.

в) підвищення рівня радіації до 60 мкр/год і більше.

Подається увідна «Виникнення загрози радіоактивного зараження» і дається команда про укриття усіх у захисних спорудах. Припиняються заняття і усі спускаються у сховище (підвальне приміщення) відповідно до встановленого графіку.

Після прибуття у захисну споруду класні керівники (старости класів) уточнюють наявність засобів індивідуального захисту і подають списки на пункт видачі для одержання ЗІЗ.

Відповідно до графіку і наявності ЗІЗ класи одержують протигази і медичні засоби захисту на пункті видачі протигазів. Ті класи, які не одержали ЗІЗ, приводять у готовність простіші засоби захисту органів дихання. Фахівці ЦО, викладачі доводять до учнів правила поведінки їх на території школи в умовах підвищеного радіаційного фону, режим радіаційного захисту, ведуть роз'яснювальну роботу для недопущення паніки. Робітники штабу ЦО школи доповідають у штаб ЦО району про обстановку. При одержанні розпорядження відпрацьовуються елементи проведення евакуації, нормативу ЦО «Заповнення сховищ».

Під час опрацювання першої увідної: перевіряючи (судді) ураховують організованість і дисципліну учнів при виконанні заходів; точність і якість виконання поставлених завдань; при заповненні захисних споруд - час прибуття класу у дане місце. Крім того, ураховуються правильність складання списків на одержання ЗІЗ і наявність простіших засобів захисту. Виставляються бали кожному класу.

Перша увідна: «Хімічне зараження».

а) одержали сигнали про аварію на одному з підприємств міста і можливості зараження СДОР.

Постійний склад. Збір керівників (адміністрації) школи у директора. Одержання завдання. Організується спостереження за навколишньою обстановкою, а також постійний зв'язок із штабом ЦО району.

Учні. Повідомляються через радіовузол або дзвінковою сигналізацією про загрозу хімічного зараження. Доводяться правила поведінки в умовах зараження СДОР, характерного для даної аварії. Учні одержують ЗІЗ і медичне майно, на пунктах видачі протигазів виготовляються простіші засоби захисту або приводяться у готовність ті, які вже є. 10-11 класи одержують ВПХР та інше майно, якщо воно є, організують спостереження за навколишнім середовищем (виконуються нормативи ЦО - робота посту РХС).

б) виникнення небезпеки хімічного зараження.

Подається увідна «Виникнення небезпеки хімічного зараження» (дзвінкова сигналізація). Керівники (адміністрація) школи і викладачі керують діями учнів. Усі переміщуються по території школи і навколо прилеглої місцевості у залежності від характеру СДОР (укриваються у захисних спорудах, піднімаються на верхні поверхи), надівають ЗІЗ або простіші засоби захисту органів дихання. У залежності від місця аварії відпрацьовуються елементи евакуації. На цьому етапі можуть відпрацьовуватися нормативи по одяганню ЗІЗ.

Перевіряючи (судді) ураховують організованість і дисципліну учнів при виконанні поставлених завдань, кожному класу виставляється певний бал. Після виконання нормативів ЦО може бути виставлена оцінка

Як усьому класу, так і індивідуально кожному. Можуть бути задані питання по особливостях СДОР і заходах безпеки при контакті з різними СДОР (при визначенні оцінки класу). Окремо виставляється оцінка класу за відпрацювання дій з евакуації.

III. У ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС ПІСЛЯ ВІДПРАЦЮВАННЯ УВІДНИХ З РІЗНИХ ВИДІВ ОБСТАНОВКИ. ТРЕТІЙ ЕТАП «ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ»

Після закінчення останнього уроку (відпрацювання увідних) організується загальне шикування класів, які брали участь у попередньому етапі. Нагадується про порядок проведення вікторин, комбінованих естафет та інших заходів, на черговість у яких видаються маршрутні листи.

Варіанти проведення заходів.

а) проведення вікторин (перевірка теоретичних знань з ЦО). Команда (2 чол.) одержує питання від члену журі. Учні протягом 1-2 хв. обдумують і відповідають на питання журі. Оцінка ставиться за кожну відповідь по 5-бальній системі. Загальний бал виставляється з суми двох оцінок. З постійним складом вікторини проводяться окремо (начальником ЦО, викладачем ЦО).

б) проведення комбінованої естафети.

I варіант (при хорошій погоді)., Команда 5 чол., від класу:

I етап - 1 чоловік - біг від старту, укидання м'яча у баскетбольний щит, подолання перешкод.

II етап - 1 чоловік - збирання протигазу з усуненням несправностей, надягання протигазу і біг в ньому до III етапу.

III етап - 3 чоловіки - дії санітарного посту, санітари у протигазах біжать до «ураженого», надягають на нього протигаз, надають першу медичну допомогу і виносять його з осередку ураження.

Команда оцінюється по загальному часу, який був витрачений під час змагання, з урахуванням балів на кожному етапі. Можуть бути включені і інші етапи для відпрацювання поведінки людини у надзвичайних ситуаціях.

2 варіант (при поганій погоді, спортзал).

а) естафета - команда 5 чоловік; учасники шикуються на одній лінії двома групами у колону по одному. По команді «Гази», «Вперед» перші учасники від кожної групи надягають протигази, біжать вперед, підбігаючи до, перешкоди (мішок), знімають протигази, долають перешкоду і повертаються до своєї команди. Як тільки вони перетнуть лінію фінішу (старту), наступні учасники надягають протигази і виконують усі етапи цього змагання. Команда оцінюється по загальному часу і кількості помилок при виконанні нормативу надягання протигазу;

б) змагання санітарних постів - команда 3 чоловіки;

в) збирання протигазу з усуненням несправностей і надягання протигазу. Команда 2 5 чоловік. Оцінка команди залежить від загального часу і кількості помилок при виконанні нормативу.

Варіанти проведення заходів для різних категорій за віком можуть бути різні як за змістом, так і за тематикою.

V. ПІДСУМКИ «ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ». ЧЕТВЕРТИЙ ЕТАП.

Закінчується «День цивільної оборони» підведенням підсумків. Директор школи дає вказівку про місце і час підведення підсумків і на основі особистих спостережень за діями учнів та педагогічного складу, а також доповідей начальника штабу ЦО і своїх заступників підводить підсумки виконання запланованих заходів цивільної оборони. В підсумковій частині свого розбору директор визначає, в якій ступені досягнута мета і як вирішені завдання «Дня цивільної оборони», дає оцінку

діям формувань, відзначає сміливі та ініціативні дії учнів, проявлені ними високі морально-психологічні якості.

За результатами підсумків складається наказ директора школи про результати «Дня цивільної оборони», який зачитується в актовому залі.

Особовий склад школи: формування, команди, класи, учні, педагоги, які відзначилися під час виконання заходів цивільної оборони, нагороджуються призами, грамотами, сувенірами, при цьому можлива розбивка за віковими категоріями; окремі учні - за кращі індивідуальні показники.

У визначений час директор школи разом із штабом ЦО проводить розбір «Дня цивільної оборони» з керівним складом, особами, які відповідають за проведення заходів, класними керівниками.

Після загального розбору класні керівники підводять підсумки проведених змагань, здачі нормативів ЦО, аналізують роботу кожного учня в цей день, відзначають тих, які домоглися успіхів в своїх класах.

На основі результатів проведеного «Дня цивільної оборони» в школі можуть бути розроблені практичні заходи з усунення виявлених недоліків в підготовці школи до практичного навчання учнів з цивільної оборони, занесені необхідні зміни в план ЦО, розклад занять з командно-начальницьким складом і формувань, а також до методики навчання учнів.

Заходи цього Положення треба враховувати як один із можливих варіантів організації і проведення «Дня цивільної оборони». У кожному конкретному випадку необхідно виходити з умов і можливостей, які є в наявності школи.

НАКАЗ

ДИРЕКТОРА _____

(назва школи/ПТУ)

" ___ " _____ 200__ р.

№ _____

(ВАРІАНТ)

Про підготовку та проведення "Дня цивільної оборони" в школі

Згідно з планом підготовки учнів та школи з цивільної оборони на 200__ р. та з метою практичного відпрацювання заходів щодо захисту учнів та постійного складу школи від надзвичайних ситуацій, -

НАКАЗУЮ :

1. "День цивільної оборони" з особовим складом школи провести " ___ " _____ 200__ р.
2. Основними цілями "Дня цивільної оборони" вважати :
  - практичну перевірку здатності учнів грамотно і чітко захищати своє здоров'я та життя у надзвичайних ситуаціях ;
  - виховання впевненості учнів в ефективності заходів, що проводяться цивільною обороною;

- формування та розвиток в учнів високих морально-психологічних якостей : відваги, мужності, витримки, ініціативи, спритності, самостійності у виконанні завдань цивільної оборони.
3. Головними завданнями "Дня цивільної оборони" вважати :
    - вдосконалення учнями та педколективом теоретичних знань та практичних навичок, щодо дій в умовах надзвичайних ситуацій;
    - практичну перевірку здатності учнів діяти за сигналами оповіщення ЦО, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;
    - навчання керівного та командно-начальницького складу організації та проведенню заходів цивільної оборони в школі.
  4. До участі в "Дні цивільної оборони" залучити :
    - керівний та командно-начальницький склад ЦО школи;
    - особовий склад невоєнізованих формувань ЦО ;
    - весь постійний склад школи та учнів 2-11 класів.
  5. Для оцінки дій постійного складу та учнів, проведення змагань, естафет і конкурсів в період проведення "Дня цивільної оборони" призначити загальношкільну комісію у складі :

Голова комісії - директор школи - _____;

Заступник голови комісії - заступник директора з виховної роботи _____;

Члени комісії : - Керівник підрозділу з ЦО _____;

- викладач допризовної підготовки юнаків _____;

- голова учнівського комітету _____;

- голова комітету ТСОУ _____;
  6. Керівнику підрозділу з ЦО школи до "___" _____ 200__ р. розробити і представити на затвердження план підготовки та проведення "Дня цивільної оборони", а також інші необхідні документи.
  7. Заступнику директора школи з господарчої частини до "___" _____ 200__ р. забезпечити невоєнізовані формування ЦО табельним майном і підготувати територію школи для проведення "Дня цивільної оборони".
  8. Класним керівникам до "___" _____ 200__ р. провести заняття з вивчення правил безпеки в період проведення "Дня цивільної оборони".
  9. Загальна готовність до "Дня цивільної оборони" "___" _____ 200__ р.
  10. Контроль за виконанням цього наказу покласти на керівника підрозділу з ЦО школи.
  11. Наказ оголосити всьому постійному складу школи.

ДИРЕКТОР _____
(назва школи/ПТУ)

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
ДИРЕКТОР _____
(назва школи/ПТУ)
_____
(підпис, ініціали, прізвище)
" ___ " _____ 200__ р.

П Л А Н
ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ "ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ"

(назва, школи/ПТУ)
(*ВАРІАНТ*)

№ п/п	З а х о д и	Час і місце проведення	Хто проводить	Відмітки про виконання
1	2	3	4	5
<i>ПІДГОТОВЧИЙ ПЕРІОД</i>				
1	Вивчення адміністрацією школи, вчителями молодших класів і класними керівниками нормативних документів Міністерства освіти, районного відділу освіти _____ і відділу НС та ЦЗН з питань підготовки учнів за програмою "Цивільна оборона" і завдань ЦО на мирний і воєнний час		Директор, Керівник підрозділу з ЦО і викладачі ЦО	
2	Проведення педагогічної Ради (службової наради) з порядком денним "Про стан Цивільної оборони у школі і завдання педколективу, громадських організацій з підготовки "Дня цивільної оборони"		Директор школи	
3	Інструкторсько-методичне заняття членів загальношкільної комісії та підкомісії (журі) по вивченню Положення суддівської документації і різних варіантів проведення заходів "Дня		Директор школи, Керівник підрозділу з	

	цивільної оборони". Корегування плану проведення "Дня цивільної оборони"		ЦО, викладач ЦО, фізрук	
4	Визначення складу учасників (гостей), які залучаються (запрошуються) для підготовки і проведення "Дня цивільної оборони", призначення осіб відповідальних за їх зустріч і супроводження		Директор школи, Керівник піжрозділу з ЦО. Класні керівники	
5	Відпрацювання порядку і послідовності (сценарію) "Дня цивільної оборони" з його організаторами, членами загальношкільної комісії та підкомісій (журі)		Директор школи і відповідальний за проведення "ДняЦО"	
6	Організація та здійснення контролю за якістю занять і тренувань з ЦО в школі		Директор школи, класні керівники	
7	Завершення підготовки постійного складу школи з питань ЦО		Директор і Керівник піжрозділу з ЦО	
8	Перевірка і підготовка майна ЦО, що буде використовуватись під час проведення "Дня цивільної оборони"		Керівник піжрозділу з ЦО, заступник директора по МТЗ, викладач ЦО	
9	Заготовлення матеріалів для виготовлення найпростіших засобів захисту		Класні керівники	
10	Організація і перевірка засобів протипожежного захисту (ППЗ)		Заст. Директора по МТЗ	
11	Розробка суддівських документів і особистих планів (пам'яток) для членів журі, класних керівників з проведення змагань, естафет, конкурсів		Керівник піжрозділу з ЦО, голови комісій, спорторги, класні керівники	
12	Організація та проведення заходів з пропаганди ЦО та охорони життя та здоров'я учнів :		Класні керівники	
	<ul style="list-style-type: none"> про традиції та сучасні завдання ЦО; демонстрація відеофільмів за тематикою "Людина в екстремальних ситуаціях"; висвітлення заходів ЦО у стінній пресі, бесідах, доповідях і т. і. виставки книжок, брошур, альбомів з тематики ЦО, "Надзвичайні ситуації" , "Людина в екстремальних ситуаціях", "Природа і людина" ; виготовлення плакатів, стендів про участь учнів у заходах ЦО у попередні роки; оновлення загальношкільного "Куточка ЦО" підготовка наочної агітації, плакатів, схем необхідних для проведення заходів "Дня цивільної оборони" 		- / - / - / - - / - / - / - - / - / - / - Бібліотекар Підрозділ з ЦО, актив школи - / - / - / - - / - / - / -	
13	Удосконалення навчально-матеріальної бази ЦО школи : <ul style="list-style-type: none"> приведення у порядок класу ЦО ; 		Заст. директора по	

	<ul style="list-style-type: none"> • підготовка до змагань навчального містечка ЦО, спортивних майданчиків, шкільних захисних споруд; • отримання майна необхідного для організації навчального процесу з ЦО ; • виготовлення макетів захисних споруд, приладів, найпростіших засобів захисту органів дихання ; • перевірка стану технічних засобів навчання і пропаганди ЦО у школі 		МТЗ, викладач ЦО Заст. директора по МТЗ Класні керівники - / - / - / - заст. директора з навч.-вихов. роботи, вчителі	
--	--	--	---	--

ПРОВЕДЕННЯ "ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ"

1	Збір керівного і начальницького складу ЦО. Заслуховування доповідей Керівник підрозділу з ЦО "Про корегування плану ЦО школи та про готовність школи до проведення "Дня цивільної оборони"		Директор школи	
2...10	Всі послідовні заходи проводяться згідно з Графіком проведення "Дня цивільної оборони"		Директор, Керівник підрозділу з ЦО, Заступники директора, класні керівники, викладачі ЦО. ДНЮ, фізвиховання	

ПІДСУМКИ "ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ"

1	Збір педагогічного складу та учнів для підведення підсумків "Дня цивільної оборони"		Директор школи	
2	Оголошення наказу директора (КЕРІВНИК) школи про підсумки "Дня цивільної оборони"		Керівник підрозділу з ЦО школи	
3	Вручення призів, пам'ятних подарунків, сувенірів. Грамот, переможцям окремих етапів проведення заходів "Дня цивільної оборони"		Директор школи, підрозділ з ЦО	
4	Розбір проведення "Дня цивільної оборони" з постійним складом школи		Директор школи, Керівник підрозділу з ЦО школи	

Керівник підрозділу з ЦО

_____

(назва школи/ПТУ)

_____

(підпис, ініціали, прізвище)

" ___ " _____ 200__ р.

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

ДИРЕКТОР _____

(назва школи/ПТУ)

(підпис, ініціали, прізвище)

"__" _____ 200__ р.

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ "ДНЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ"

_____
(назва школи/ПТУ)

ВАРІАНТ)

Час проведення	Постійний склад	К Л А С И									
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
До початку занять	Збір постійного складу	Загальношкільна лінійка та урочисте відкриття "Дня цивільної оборони". Огляд структурних ланок та перевірка їх готовності до дій у надзвичайних ситуаціях.									

1-й урок	Відкриті заняття з ЦО	Заняття за розкладом	Відкриті заняття з цивільної оборони	Заняття за розкладом	Відкриті заняття з ЦО	Допомога вчителям 2-10 класів у проведенні заходів "Дня ЦО" (хлопці – залучаються для проведення занять з учнями молодших класів; дівчата – показують прийоми надання першої медичної допомоги постраждалим у НС)
Перерва	Радіоінформація про заходи дня "Дня цивільної оборони"					
2-й урок	Зустріч з керівним складом та ветеранами цивільної оборони. Тренування з евакуації при виникненні пожежі в школі.					
Перерва	Конкурс дитячих малюнків, творів, фотографій, аплікацій з питань дитячої безпеки за тематикою "Радість життя в дитячих очах"					
3-й урок	Заняття за розкладом					
Перерва	Показ сучасних засобів захисту, приладів радіаційної та хімічної розвідки. Радіогазета "Це повинен знати кожен"					
4-й урок	Виготовлення найпростіших засобів захисту та проведення тренувань з учнями.		Заняття за розкладом			
Перерва	Огляд-конкурс на кращу наочну агітацію з тематики ЦО та військово-патріотичного виховання, класних стінгазет та фотогазет					
5-й урок	Проведення вікторин та занять з ЦО		Виготовлення найпростіших засобів захисту та проведення тренувань з учнями			
Перерва	Демонстрація дій учнів при знаходженні вибухонебезпечних предметів.					
	Радіоінформація : виступ учасників ліквідації аварії на АЕС					
6-й урок	Показ відеофільму з цивільної оборони "Щоб не було біди"					
	Підведення підсумків "Дня ЦО"		Дії адміністрації та учнів в разі аварії на хімічно-небезпечному об'єкті.			
Позаурочний час	Проведення вікторин, комбінованих естафет та змагань, здача нормативів з ЦО					
	Загальношкільна лінійка, підведення підсумків проведення "Дня цивільної оборони" у школі, оголошення наказу директора школи про результати проведення "Дня цивільної оборони" та заохочення вчителів і учнів, які відзначились при проведенні заходів ЦО. Урочисте закриття "Дня цивільної оборони"					

Керівник підрозділу з ЦО _____
(назва школи, ПТУ) (підпис, ініціали, прізвище)

"__" _____ 200__ р.